

تورک یوردی

ناشری: تورک یوردی

مدیری: آق چوره اوغلی یوسف

۱۳۰ صافی ۱۲ جلد ۶ میل

۱۰ مارت ۱۳۳۳

۱۳۳۳ صافی ۲

هم ديلگده بر شى وار،
 دور، آكلادم، سطرلر
 نهدن بويله قاريشيق،
 بعضى صيق، بعضى آجيق
 دكلى، اى سوكيلم...
 آه، چونكه صاغ الم
 يانمده دكل آرتق،
 كرجه يازيق، چوق يازيق،
 فقط اصلا نوزوله،
 چونكه سول قول قلبه
 صاغدن داها چوق ياقين!...
 بنى اونومه صاقين!...

۳۳۲ شباط ۱۱۳۲ آرفاود كوني

بوسف ضيا

مكايه

يالدیز ابراهيمك دردی

فاضل احمدہ الك سمیعی حرمتلرمله

بو كون املك اشارتیه او قوشدی . بازارلغه کیریشمه دی . «تمیزدر بگم، به یگرمده یولده براقاز .
 کتیره ییمی؟» دیدی . و صره ایله دیزیش آرابه لرك آرقه سندن طالیقاسنی چیقاردی .
 نوکله صیجاغندن بارینق ایچون طالیقارینه یاتمش آرابه جیلر تلاشله قالدیلر . گیمی به یگیرینک
 بویندن یم طور باسنی چیقاریوردی ، گیمی قوشوملرینی دوزمه تیوردی . کیمی آغزینه یم طاقیوردی .
 چوقورلرینه صاری وقوقولی سولر بیریکمش قالدیرملرده بر قاچ آرابه بردن قیملداندی . فقط بن
 سوز ویرمشم . اونه کیلر نوبت بکله مدهن مشتری چاغیران آرقداشلرینه قیزمشلردی . بری : «اوغلان،
 آت یایی ابراهیم !...» هم قاضی کوی آراباسی دکلسک ، هم بزى مانظاره باصدير ییورسک ، ديه
 چیقیشدی . آرقده گیزلنمش بر آدم : «يالدیز به! مشتری نی یکی براقدک» ديه باغیردی و گولدی .
 سوک جمله آرابه جیمی فنا صیقمشیدی . یاقادن ایلیکلی بنه متانندن چیقان اسمر ، قالین بوینک
 طامارلری شیشدی . باشی اوفکله نمش و اوفکسنى طومغه چالیشان آدملرده کی طورله صاغه صوله
 ساللادی . «کچ بگم، کچ» دیدی . یورودک .
 یشیل، بوروشوقسز دگزر بویوک بر قابده کی جیوایی خاطر لاتیوردی : او قدر آغیر ، او قدر

طورغون، او قدر يېكپاره یدی؛ كونس بو حر كنسز صفحہ يي پارلاتيور، قايناتيور وسدلى طالعہ چارينتيلرندن يېقىلمش ريختم بويىنہ لودو-لى هوالره مخصوص آجي، بورقوجى بر فوقو ياييوردي. قارشيدہ استانبول، بليرسز بر بوغو آلتندہ وضوحى غائب ايتمشدى. بېغين يېغين منارہلى، قبهلى، سرويلرى، سرائىلرلہ بوتون شہر دگزه گيرہ جك كې آغیر، ميللى طور ييوردي. صقيشيق ويوكسك كارگير بنالى غلظہ نازلى، طاغنيق شرق بلدہ سنك قارشيسندہ يالچين ويياض كلس قايالرلہ اورتولى تنہا، وحشى تپلرہ بگزه يوردى.

حيدر پاشا غارنىك غوتيك بنالرى، سپاه فابريقہ باجالرى، انجہ جك دميرديرہ كار اوستہ طوتديرلمش چينقو سوندورمہلى منظرہ يي اورتدى. ايمانده بر ماوونا غلبہ لغندن بشقہ بر شى كورو ييوردي. غارك ليحون كوفى بوياسيلہ كوكت بخارلى ماويسى آرمسندہ ماھون ديرہ كلرى سيلمش، يالگىز سپاه قابورغہلى قالمشدى. وسپاه قابورغہلى صوبہ ييراقيلمش برد مانده سوروشى لاقيدلغبلہ اوبوشوق وبربرينہ باصيليدى.

صرہ اولرك آلتندہ كى بقالار، محليجىلر اوزون تفتلرك سربىلگنہ چكىلمش. آتلى قالديرملرك اوتہ سندہ بريسندہ قالمش كوبرملرى اشەلەين بر قاچ طاووقدن بشقہ سواقلردہ كېسہ يوقدى. بوتون حيات آشجى و مناو باراقەلرنيك نوكندہ كى آغاج گولگەلرنيہ سوزولمشدى.

يالگىز يشيل بارمقلقلى غار باغچەلرنيك آرمسندہ صيقشمش كچيددہ مېم بر اوغولتى قانارييوردي: قورو انجىر، قورو اوزوم ساتانلر، مارولجىلر، شروېجىلر سيار دسكاھلرني قىيلرہ قورمشلر، باشلرينہ ييريكن عسكەرلى، شومەندوقەر عملەلرني دويورمغہ جاليشيورلردى. بو كومەلرى «دستور» لريلہ ياران آرابەجيم آز ايلريدہ طورمغہ مجبور اولدى. دمير چوبوقلرينہ اينديرلمشدى. انسانلر و آرابەلر آرقەسندہ بکلە يوردى: اوراق بر دودوكت سسندہ كورہ لوقوموتيف، ترسيہ كورمش بر ييلان كې صوصلايارق، حيدلدايارق، ايصلق چالارق سپاه قوبروغنى بر اوتە بر آرقەيہ سورويوردى. مانورہ چوق اوزامادى. چوبوقلر قالقنچہ عظيم بر قايناشمە اولدى. عجلہ عجلہ كچلر آرمسندہ ايكي قادين، ييلمەم ناصل، آرابەجيمك دفتنہ چارېمش. آرمە مزدہ اوزون بر محاورہ آچيلدى. آق يايلى ابراهيم، ھراسكدار آرابەجيسنك بودميرمانەلر قارشيسندہ تكرر اولاديني شكايەت يي براعتياد صداقتلہ صرەلادى. صوكرە او ايكي قادين ايچون: «بك بونلر آشفته ديدى. بوكا كولومە مشلر. طومبولجەسى اتكنى خفيفدن» قالديرمش. «يووارلاق» بالدیرلرندە كى ماوى جوراينى كوستەرمش.

صوبہ آتيلان كوچوچك بر طاش نصل اوزون عكسلر، كنيش حارەلر ياپارسە بو اوراق تصادفدہ «آق يايلى ابراهيم» تې يېنىندہ بر كومە فكر چوزدى، داغيتدى.

آرتق جيليز بەيگيرنى كندى حالنہ ييراقدى. كوودەسى بگا چەويردى.

ابراهيم، كيرا آرابەجيلرنيك اويلە سيفارە ايستەيلرندن، قرق بارە اكسيك ايچون غوغا چيقارانلرندن دگلدى. فقط مستثنا صورتدە لافرندي. مڭيلەسى قوتلى، جاھل آدملر كې مبالغەايدى. لاھاليلگىزى كورنلر بزي اون سەدر طائيشان ايكي احباب سانيردى.

ابراهيمك اويلە طار، فقط اويلە خوشە كيدن فلسفەلرى واردى كە! آخوريلہ مڭلہ قھوۋەلرندن

بشقە جەمئىيەتتە ياشاماش، آراپە سەنە يېتىلەردىن بېشقە ھەم ھېچ كىسە يە تەسەدە بولۇنماش بۇ آدم ھەق شىنى بىلەن سەنە پەقەت سافىلەنە اينايۇردى.

«باشمۇزە گەن فلاكتەر ھەب بۇ سۈيۈش قارىلار ئوزۇن. دىيە باشلادى. «دىن، ئيمان، اخلاق، خەت قورقۇسى، يېغىمىر سايغىسى، ھېچ، ھېچ بىر شى قالماس! خەناتە ھەم، ھەللى بۇلار ئېچۈن ياراتش! نەس! بۇ! ئالاق كىي آچىق قارىلار كۈرۈنچە ئايانمايۇرۇش!»

جۈشۈدى. جېنىدىن، بۇرۇلۇش بىر مەشەن تېقە چىقاردى. سېغەرسەنى ياقىدى. بىكادە بىر دانە اوزاتىدى. قېول ايتەدەم. «جانك ايتەرسە دىن بىر ادالە بۇيۇنى قىردى. قالىن مۇرۇمى دۇداقلىرىنى بۇكىدى.

ھەم دۇمانلىرىنى ساۋۇرىيۇر، ھەم دۇم ايدىيۇردى.

عەسكىرى خەستەخانەك بايىرىنى تېرىمەنە باشلادى.

جەمئىيەتتە تېرىمەنە قۇپان سىجاق روزگار، يول كەتەندە كىي آغاج ياپراقلىرىنى ئانچىق قېپىراتىۇردى. فقط كۈرۈپە جەنارلار يولە كۈلگە دۈكەندەن اوزاتىدى. اۇنلار، ئىچە سايلىرىنىك يالگىز اوجلىرىدە كىي بىر طۇتام ياپراقلە دەما زىادە اسكى زىمانە ئاۋد فرعون يىلپازلىرىنى آ كىرپىيۇردى.

گۈنۈش، مەشەن شەتەللىرىنى؛ اوزۇرلىرىدە اۇتۇرۇلا ماياچىق درجەدە قاۋۇرىيۇردى. طۇردۇق. يان بىرەللىرىنى ايتىرىتەم.

بۇردىن، آراپەك تار قايىسى، بۇتۇن بىر زىنكەن جەھانە چىرىيۇر اولۇيۇردى: جەمئىيەت! ئۇكە كۈنۈشى ئالتەنە مەجلىس اوزاتان يىشىل تارلار، كىنىش باغچەلر ئىچە سەپىدەش سىرەك، بۇيۇك، رەنكارەك كۈشكەر! ئىسانە قىر جەھاننى دۈشۈندۈرۈن. مەنظرە، ئىچكىزە چىچەك وتارلا قۇقۇللىرى ئىچۈن، قۇش جىيۇللىرى، قۇيۇن مەلەمەللىرى، قۇرۇقە ايساللىرى ئىچۈن ھەسەرلەر اوياندۇران بىر مەنظرە. كۈكسۈزە ساف مەنظرەك اشتىقانى وىرن، كۈزلىرىگە اوزاق ئاقلىرىك، دۈز وىھابىسىز دۇرلار شەرىنى بايان بىر مەنظرە!

سۈيۈرۈش سۈيۈش سۈيۈش مەنظرەك اۋتەكەندە بىر مەنظرە كەشەتەلە اوزايۇردى. بۇقارىكى جەھان دىمەن سىقان، بۇغان قۇيۇ، جەزىن بىر ئۇلۇم شەرىدەدى. سەدەت رۇيالىرى آردەندە بىلەن اوراق بىر كەبۇس نەسل بۇتۇن نەشەنى سۈلدۈرۈرسە، بۇ نەشەك دە كۈنۈشلى تارلار، باغچەلى كۈشكەر، سۇدالى چىفتلار دۈشۈنچەسىنى زەھەمدە اوبە زەھەمەشەدى. بىن بۇتەزادەك آجىسىنى دەھاقىندەن طۇيۇق ايتەردەم. فقط مەكەن اۇلمايۇردى.

يېتەمەز تۈكەنمەز وىزىللىق آرىلار طائىرىسىز! بەھار كۈنلىرى آچىق ئىچىرەدن اۇتەنەلەنە كىرەلەر، طاۋانلەر، جەملەر چارپارلەر، ھەنئەنە رەھەتلىكىزى قەچىرلەر. ايتەنەق يايىلى ابراھىم اوبە كۈمەزە اۋلەشەدى. «بۇ قارى مەن، بۇ عار نامۇس دۈشكۈنلەر اۋرەندەن قالقەدەقە مەلەكەتە بىرەكت كىرەمەزەمەش. كەزىنلەر قەلتاقلەر، كەزىنلەر. بۇ آچىق ساجلار يارىن آخىرەدە رۇزما ھەشەر كۈنى بىرە سۈيۈرگە اۋلەجەق. جەھەنك آتەللىرىنى سەپۈرەجەك. آچىق ساجچىق كەردانلەر زىبەلەر كۈرەك اۋلەجەق. جەھەنك، اۋدەمە سۈيەم، اۋدەنلەر اۋلەجەق! اۋوڭ «آق يايىلىك» جەننەس لىفە قارشى ساۋۇردىنى ساجەلەر كەفرلەر!..»

فقط طوغرى سويله ديكنه او قدر قالدی که! گرچه اوقومه يازمه بيلمه يورمش، لکن سنله-نده
 . علمالار، خوجهلر، گلش کچمش. ذهني اوکا اويله دوشوندير يوردی که بر عائله ايچنده بر «اوقور
 بازار» څک فيضی سنه لرجه سنه لرجه طورونلر سینه جک، وهپسنى اوقومقدن معاف طوناق!
 صاحبك صبق اخطارلرندن قورتولان بهيگر تماميله ياواشلاشدى. شمدي ده طوردى.
 لکن ايى قويمش سرت بر قامچى دکنكى چيقيق بل کيکينده طاقيردادى.
 بهيگر انصافسز ضربلر آلتنده اسكى براسير اطاعتيله، هيچ خويىز لانمادن، يالکوز صولويارق،
 ايقيناق يوکنى چکدى.

ابراهيم ينه کووده-نى بگا دوندوردى: «آه بک افدى، شو آرابه نك ديلي آغزى اولسه ده بر
 سويله-سه، نلر کوردی، نلر!»
 دها درت گون اول، ينه قاضى کوينه بر مشرى بيراققدن دوزکن بر خانم بوکا کولومسه ر.
 بوده «اشمار» ايدر، چاغير.

قادين گلش: «دورروياض، طومبالاجق، گردانى بوموق بوموق، اوتوز بشلک بر قاريمش، کچکينجه
 اما نه يسه زيانى يوقش، برابر جامايجه يه کيدرلر. خاتم يوله جان ريگى، شام فيستينى آلمش. گوموش آل
 جانله سندن يالديزلى چيغاره لر چيغاره مش. ابراهيمه ده اکرام اتمش. لبادى طرفنده حويز آغاجلرينك
 گولگه سنده تنها بر یرده «طور اقلامشله» بر چيتك ديبنده اوطورمشله.

اوراده «کلسين» اگنجه: «هرشى، هرشى بايمشله... طويراق ياريقلرندن چيقان کرسکله حيشيرتيلرى،
 چيتلرده طولاشان سرجه ييتيرديلى بيله اونلرى اور کوتيورمش، نه ايسه اقشام دونه مشله. ابراهيم
 «آفوسنى» ينه، قاضى کوينه بيراقويورمش. قوشوم آلمق ايچون بير کديرديگى بر «آلتون» ده ويرمش.
 «فدا اولسون ديدم» دييور. فقط قادين گولش ورد اتمش: «نان سگا ويريم. سن مم بنى گزديرديك،
 هم کوکلى ايتدك» دييورمش. بونك اوزرينه بو قدر زنگينليکله برابر عادى بر آرابه جى پارچه نه
 نصل تنزل ايتديگى صورار. قادين بونى پاره احتياجندن ياغمازمش که. اوتوز بش، قرق لبرا معاش
 آلير قرق بشلک بر بگى وارمش. بک ديشارى باقدينى ايچون خانم ده او يولى طومش. شمدي
 قارى قوجه هيچ يوز يوزه گلزلرمش.

«نصل، دييوردي، نصل، بو صويسز قاريلردن خير اومولورمى؟ اما قصورک باشى مذهبي يوزوق
 حريفلرده. قادين قسعينه سوقاق نه اولاجقمش! وارسون اوده قالسين، نه سنه يمه ز. جيقسه ده،
 تبه دن طيرناغه قدر قالين اورتىلى. طاريله بک اما، مکتب گورمشله مزده بوتون بوتونه ايشى گوتوله تدبيله
 هيچ حقيقت بهيگر مەين بووقه يى توکور وکار صاچه آ څلاڅدى. بلا حظه لر علاوه ايتدى.
 قير دوشمش بيقلرني متصل قيويور يوردى. ديز کينلى الکت ترسنى ايکيده بر، ايصلاح دوداقلرندن
 کچير يوردى. قاليسز مورفنى آرقه يه آتيور، آلتنه طولان تولرى متانك قولنه سيليوردي.

حيدر پاشا خسته خانه-نى، طيبه يى، نازيچيلر آخوري، سليميه قيشله سنى بو بويوک ورسمى بنالر
 منطقه-نى، جامايجه نك فردى حياتدن سرويلرک ديوارلريله آريلان بو اماکن اميريه منطقه-سى هب
 او ماصاله کچدک. هله طيبه ده مرمر ستونلى قابولرک لوشاغنده يادهوا معايه وعلاج بکله ين قادينلرى

گوردیجه دیشلرینی صیقور، باشی تیزه تیور، لغتله یاغدیریوردی...

بو قیزغین آدم هجبا هر قادینک عفتندن شهیمی ایدیوردی؟ نیچون اونلرک غدار دشمنیدی؟
قرهجه احمدک سرویلری وطاشلری آره سنده کی یوله کلدک. تره نک اوکنده دعالر ایتدی. اوکا
بو روهمی موازنه سزلگی یایدیرتان جدی بر سبب اوله جقدی.

هشمدی دما او قیورسک. آزاؤل خوواردالقده گزدیگکدن بحث ایتدک. حرامدن حلالدن بحث ایتدک.
بونلرک سنکله آلیش ویریشی یوقی؟ جولوق جوجوق باباسی آدم حوواردالقده گزرمی؟ دیدم.
یانیق جهره سنده آسفی گوسته رن بر اشمزاز حاصل اولدی. گوز بیکلرنده، غضبلی وکیل بر
آدمک حشین، حریص آتشی پارلادی. اوقدر بوغوق برسسه سویله دی که میتاننک یقه سی غیرتلاغی
صیقور صانیردیگن: اللهمکی دیشکی سه ورسه ک بک، دشمه

هی کیدی هی!... دیشی کوپک قویروق صاللامانجه ارکک آردی صره کیده می بیلیر؟ مولا
تقصیراتمزی عفو ایتسین. دردم بویوک هیچ قاربشدرما اورالری!... او خلطی ده هب بونی اونوتماق
ایچون ییدک آ!... .

آق یاییلی ابراهیم بوتون حیاتی نقله باشلادی.

اصل بر آناطولی جوجوغیمش، کوچوکلگنده اوکسوز ویتیم قالیر. بابا دوستلرینک رفاقتده
— قاطیرجیلره برابر — چوروئدن استانبوله یورویره رک کلیر. سلیمیه ده دفتردار حاجی رضا افندینک
قوناغنه ویریلیر. سایسه یاماق یاپارلر. واون یاشندن اعتبار آبراهیم، آئنده قاشاغی، بهیگرتیمار ایدر. آخورلرک
فیثقیسی سوپورر، یملکلرک آریه سی تازله ر. اوک اولادلنی کبی اولور. سایسی اولور، عربه جی باشی
اولور. اوزمان ایچریکی آخرتکلردن برنی بوکا نکاهلارلر. عسکرلکدن قورتولماق ایچون آلمش،
گرچه مملکتنده معینسزمش آ! چوق کچمه دن رضا افندی وفات ایدر. اوغللری حار اوروب
خرمان صاوورورلر. آرتق ابراهیم ده قوناقد ایش قالماز. اوده قاریسیله «آق یاییده» ایکی اوطه لی
بر قولوبه یه چکیلیر. کوزل بر طالیقه ایله قوتلی بر بهیگرت ایدینیر. واون بش سنه در بو «زاناعاده»
ایشله یورمش. اوچ اولاد صاحبیمش. الله کیمک وارسه باغیشلا سین، بری یتیشکین، شمدی قوله لی
اعدادیسنده ایکی ییلاجق قیلیج قوشانا جق، ایکسی ده قیز!

او کچنیرمک ایچون ابراهیمک پاره سنه قاریسنک آل امگی ده آکله نیرمش. حفیظه قومشو
بکلرده جمایشیرجیلق ایدرمش.

بوندن بر آی اول ابراهیم، بهیگرتی درت بش گون چایبرده صالیویریر، کندیس ده قهوه سنه،
قهوه سنده کی آلمش آلتی به قاپانیر. ایشته اوراده، بر ایکندی وقتی، اویونی غائب ایدن معارضی
حدتله نمش. «قودوش، زرده یسه قابودن صیغما یا جقسک. دال بوداق صالیویردی، یالیزلات»، دیمش.
مدهش بر عربده قویار. حاصیر اسکملهلر هوایه قالقار، ماصه نک مرمری یوادلانوب قیریلیر.
قهوه جی صادق «تلاشندن سماورک موصالغی آچیق بیراقش، آتشلر سونمش، جزوه لر جاریلیمش،
ذکاکی افندینک انتاریسی یرتیلیمش». «آق یاییلی ابراهیم، اوت کسیدیکی بیچاغی آرقاداشنه صاپلامغه
قالقار. نه یسه یتیشلر برینی بر طرفه، برینی بر طرفه آلمش، ابراهیم، ناموسنه لکه سورولمش بر

